

Zpráva o hodnocení oborů habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity za období 1. 7. 2002 – 30. 6. 2007

Zápis z jednání na FF MU dne 10. ledna 2008

Přítomni: prof. PhDr. Jiří Mareš, CSc., LF UK v Hradci Králové, člen Akreditační komise, předseda účelové pracovní skupiny, prof. PhDr. Svatava Raková, ředitelka Historického ústavu AV ČR, členka Akreditační komise, členka účelové pracovní skupiny, doc. PhDr. Bohuslav Mánek, CSc., PedF U Hradec Králové, člen pracovní skupiny AK pro filologii, člen účelové pracovní skupiny, prof. PhDr. Josef Krob, CSc., děkan FF MU, prof. PhDr. Jan Zouhar, CSc., proděkan FF MU.

1. Úvodní jednání:

Prof. Mareš seznámil se záměrem Akreditační komise na kontrolu habilitačních a jmenovacích řízení na filozofických fakultách v ČR za období 2002–2007 se zaměřením na požadovaná kritéria uchazečů, kvalitu předkládaných prací, složení habilitačních a jmenovacích komisí, výběr oponentů habilitačních prací, stanovený formální postup. Kontrola by měla přinést reálný obraz celkového stavu.

Jednání se zaměřilo na

- a) Počet oborů habilitačního řízení a jeho změny: V daném období měla FF MU oprávnění konat habilitační řízení v 29 oborech, v listopadu 2003 byla ukončena akreditace 4 oborů (německý jazyk, slovanská archeologie, teorie a dějiny y slovanských literatur, vývojová psychologie), od roku 2007 v rámci prodloužení akreditace do roku 2001, resp. 2015 byla nově udělena akreditace pro obor pedagogika a obor teorie a dějiny divadla rozšířen na teorie a dějiny divadla, filmu a audiovizuální kultur. V období 1. 7. 2002 – 30. 6. 2007 proběhlo 35 habilitačních řízení, zastavena byla 4 řízení – 2 hlasováním po jednání VR FF, 2 hlasováním po jednání VR MU.
- b) Počet oborů jmenovacího řízení a jeho změny: V daném období měla FF MU oprávnění konat řízení ke jmenování profesorem ve 22 oborech, v roce 2007 v rámci řízení o prodloužení akreditace do roku 2011, resp. 2015, oprávnění pro obor literatura bylo uděleno do června 2008. V současné době bylo na UP Olomouc úspěšně dokončeno profesorské řízení pracovnice fakulty pro obor česká literatura, po jmenování profesorkou MU požádá o prodloužení akreditace pro tento obor. V období 1. 7. 2002 – 30. 6. 2007 proběhlo 21 řízení ke jmenování profesorem, zastaveno bylo 5 řízení – 1 řízení zastaveno hlasováním po jednání před VR FF, 1 řízení hlasováním po jednání VR MU, 2 řízení byla zastavena na žádost uchazečů, 1 VR FF na základě návrhu jmenovací komise, 1 na základě zániku akreditace
- c) Personální problémy na jednotlivých oborech: V uplynulém roce byla pozornost zaměřena na anglistiku, situace se výrazně zlepšuje – 1 pracovník úspěšně dokončil na FF UP Olomouc habilitační řízení pro obor dějiny anglické a americké literatury, na FF MU probíhají 2 profesorská řízení (pro obory dějiny konkrétních literatur – germánské literatury a lingvistika konkrétních jazyků – germánské jazyky) a 1 habilitační řízení pro obor lingvistika konkrétních jazyků – germánské jazyky. Postupně se zlepšuje i situace na etnologii – zahájeno 1 habilitační řízení. Je třeba dále sledovat situaci na germanistice a psychologii.
- d) Postup při zahajování řízení: Řízení je v převážném počtu případů zahajováno z iniciativy uchazeče, v některých případech z iniciativy děkana nebo vedoucího ústavu. Formální náležitosti žádosti a počty požadovaných publikací, ohlasů a dalších aktivit stanovují směrnice rektora MU a kritéria FF, schválená VR FF. Tato kritéria přihlížejí i ke specifitě jednotlivých oborů FF (filologické, uměnovědné, historické,

filozofické ad. obory). Kontrolu předložených materiálů provádí proděkan, požádá o případné doplnění a požádá vedoucího příslušného ústavu jako garanta oboru o návrh habilitační, resp. jmenovací komise. Tyto materiály předkládá pan děkan nejprve komisi děkana pro vědu, která je složena z děkana, proděkanů pro vědu a výzkum a předsedů oborových rad doktorského studia a která doporučuje/nedoporučuje předložit žádost vědecké radě fakulty. V období 2002–2007 se kritéria měnila, zvýšil se důraz na mezinárodní kontakty a výsledky uchazeče, pozornost je věnována i snižování věkové struktury habilitovaných pracovníků.

- e) Požadavky na habilitační práci a knižní monografii: Při zahájení habilitačního řízení musí mít uchazeč vydanou 1 knižní monografii, která může být i habilitační prací, pokud se liší od práce doktorské (kandidátské). Většinou uchazeči jako knižní monografii uplatňují knižně vydanou doktorskou (kandidátskou) disertaci a jako habilitační spis předkládají novou rukopisnou práci.
- f) Poměr mezi uchazeči z MU a jiných univerzit a vědeckých pracovišť: Ve sledovaném období tento poměr činil u habilitačních řízení MU 25, mimo MU 10, u profesorských řízení MU 6, mimo MU 15. Mezi požadavky na uchazeče mimo MU je obsažen požadavek minimálně 1 semestr pedagogicky působit na FF MU nebo být zapojen do řešení vědeckého projektu na FF MU.
- g) Výběr zahraničních členů komisí a oponentů: Provádí se jednotlivými obory.
- h) Postup v problematických případech: Pokud se jedná o formální nedostatky, které lze odstranit, řeší děkan, resp. proděkan, sporné případy řeší a doporučení panu děkanovi dává komise pro vědu. Rozhodující postavení má v této situaci habilitační, resp. jmenovací komise, která navrhne v problematických případech vědecké radě případné zastavení řízení.
- i) Důvody neúspěšných řízení před VR fakulty: Ve sledovaném období nedostali 2 pracovníci požadovaný počet hlasů členů VR – v jednom případě zřejmě pro nevyjasněnou otázku povahy monografií v oboru psychologie (závěrečné zprávy z výzkumu), v druhém případě zřejmě pod vlivem okolností, které provázely řízení před VR (VR byla na hranici usnášeníschopnosti).
- j) Hodnocení doktorského studia na FF MU: V současné době má FF v doktorském studiu akreditováno 31 studijních oborů v 6 studijních programech. Každoročně je přijímáno cca 13 studentů do prezenčního a kombinovaného studia, stoupá počet absolventů (v roce 2006 39, v roce 2007 51). Vyšší náročnost některých oborů vede k menšímu zájmu a nižšímu počtu absolventů.
Úspěšné jsou obory, které jsou součástí výzkumných záměrů (historie, klasická filologie, archeologie – tematické zaměření disertací, práce studentů na vědeckých tématech a publikacích). Dobré výsledky přinášejí doktoráty pod dvojím vedením (zatím s francouzskými univerzitami).
- k) Zatížení školitelů: Maximální počet doktorandů na školitele není stanoven. Odmítnutí uchazečů v přijímacím řízení je většinou zdůvodněno školící kapacitou pracoviště a zaměřením projektu práce, které neodpovídá tematickému zaměření pracoviště a jeho učitelů. Jako školitelé jsou v poslední době více schvalováni vědeckou radou odborní asistenti (s Ph.D.), řada školitelů je z pracovišť AV ČR (Historický ústav, Psychologický ústav, Ústav pro jazyk český), z jiných univerzit i ze zahraničí (Slovensko).
- l) Formální kritéria pro uzavření doktorského studia: Studium je na MU organizováno kreditním systémem, na FF jsou stanoveny společné předměty pro všechny obory (teoreticko-metodologický seminář, jazykové kompetence – buď zkouška z jazyka, nebo referát a publikace v cizím jazyce), další studijní předměty stanovují obory (doktorské semináře, odborné přednášky), zahraniční stáž je doporučena, ale není

povinná, povinné jsou 3 prezentace (referáty na konferencích, minimálně 1 publikace ve vědeckém tisku). Semestrální kontrola studia prostřednictvím semestrálního kolokvia, které uděluje školitel. Na přípravu disertace a disertaci je určena polovina (90) z celkového počtu kreditů (180).

- m) Mezioborová habilitační práce: U mezioborových prací se sleduje, aby byl v habilitační komisi, resp. mezi oponenty odborník z příslušného druhého oboru.
 - n) Zda doktorská disertace odpovídá názvu doktorského studijního oboru, kontroluje oborová rada, resp. oborová komise.
 - o) Původnost prací: U doktorských disertací je kontrola vytvořena prostřednictvím příslušných aplikací Informačního systému MU. U habilitačních prací má zodpovědnost habilitační komise, zejména její předseda, oponenti, kteří by měli být z různých pracovišť, svou úlohu hraje i zveřejnění práce. Problémem je způsob nakládání s širokým okruhem literatury, zejména zahraniční, o které se práce opírají.
2. Pracovní skupina provedla kontrolu habilitačního a profesorského řízení na FF MU v letech 2002–2007 na základě seznámení se spisy uchazečů a s habilitačními pracemi.

3. Závěrečné jednání:

Prof. Raková: Provedla kontrolu řízení v historických oborech a na dějinách umění, konstatovala vynikající úroveň habilitačních prací, členové komise a oponenti pocházeli z Brna (FF, AV ČR), Olomouce (FF) a Prahy (FF UK), v některých případech i účast zahraničních oponentů (Polsko, Slovensko, Rakousko), hlasování na VR bylo bez problémů.

Doc. Mánek: Provedl kontrolu prací z filologických oborů, případy zastavení řízení jsou řádně zdůvodněny, nebyly zjištěny žádné negativní případy.

Prof. Mareš: Provedl kontrolu prací z oboru psychologie, komise a oponenti pracovali bez problémů, rozsah habilitačních prací 120–320 stran, práce nemají popularizační charakter, až na jednu (málo zahraniční literatury, což naznačovaly i posudky) jsou vynikající, dobrou úroveň mají posudky oponentů.

Kontrolní skupina se seznámila se stavem habilitačních a jmenovacích řízení na FF MU v letech 2002–2007, s pravidly, uplatňovanými na MU a FF MU, s jejich aplikací a s vývojovými trendy v této oblasti na FF MU. Konstatovala solidní úroveň habilitačních prací a zvyšující úroveň habilitačního a jmenovacího řízení na FF MU. Ocenila vynikající úroveň archivace materiálů habilitačního a profesorského řízení na fakultě. Doporučila sledovat vytížení školitelů v doktorském studiu a stanovit horní hranici počtu studentů na jednoho školitele.

Zapsala Jarmila Hudečková

Schválil prof. PhDr. Jiří Mareš, CSc.